

Asian käsittelyn viivästyminen sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnassa

KANTELU

Kantelija on oikeuskanslerille 12.2.2021 osoittamassaan kantelussa arvostellut sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan menettelyä työmarkkinatukea koskevan valituksensa käsittelyssä ja erityisesti valituksen pitkää käsittelyaikaa muutoksenhakulautakunnassa.

Kantelija oli valittanut Kansaneläkelaitoksen (Kela) marraskuussa 2019 työmarkkinatukiasiassa antamasta päätöksestä sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakuntaan, jossa hänen valituksensa oli tullut vireille maaliskuussa 2020. Kantelijan mukaan muutoksenhakulautakunta oli 5.1.2021 ilmoittanut hänelle ”8-9 kuukauden käsittelyaikaa olevan jäljellä noin yksi kuukausi”. Kuukautta myöhemmin muutoksenhakulautakunnan puhelinpalvelu oli kantelijan mukaan ilmoittanut asian käsittelyn vielä kestävän 1-2 viikkoa.

Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta on antanut asiassa päätöksensä 3.2.2021.

SELVITYS

Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta on antanut 7.9.2021 selvityksensä asiassa.

VASTINE

Kantelijalle on varattu tilaisuus antaa vastineensa hankitusta selvityksestä. Kantelija on 8.9.2021 päivätyssä lisäkirjelmässään todennut hakeneensa sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan päätökseen muutosta vakuutusosoikeudelta, jossa hänen asiansa on käsiteltävänä. Mikäli vakuutusosoikeus katsoo viranomaisen laiminlyöneen kantelijan oikeutta sosiaaliturvaan, kantelija toivoo samalla oikaisua ja hyvitystä hänelle koituneesta vahingosta, kuten työkyvyn sekä ansiotulon menetyksestä. Tässä tapauksessa kantelun käsittelyn oikeuskanslerinvirastossa voisi kantelijan käsityksen mukaan lopettaa ja hän jäisi odottamaan vakuutusosoikeuden ratkaisua.

RATKAISU

1 Sovellettavat oikeusohjeet

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiinsa ja velvollisuuksiinsa koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain (1299/2006) 14 §:n 1 momentin (837/2019) mukaan asian käsittelyyn muutoksenhakulautakunnassa sovelletaan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia, jollei erikseen toisin säädetä.

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 55 §:n mukaan hallintotuomioistuimen on pyynnöstä ilmoitettava arvio asian käsittelyajasta.

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia koskevassa hallituksen esityksessä ([HE 29/2018 vp](#), s. 121) on mainitun 55 §:n perusteluissa todettu pykälässä tarkoitettavan arviota nimenomaan kyseessä olevan tapauksen käsittelyajasta. Arvion tarkoituksena olisi olla informatiivinen, eikä se sitoisi tuomioistuinta. Asioiden käsittelyyn kuuluva aika hallintotuomioistuimissa vaihtelee. Esimerkiksi asian laatu ja laajuus voivat vaikuttaa käsittelyaikaan. Arvio voisi yleensä perustua kyseessä olevan asiaryhmän keskimääräisiin käsittelyaikoihin ja mahdollisesti muihin tietoihin, jotka ilmenevät hallintotuomioistuimen asianhallintajärjestelmästä.

2 Arviointi

Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan antaman selvityksen mukaan kantelijan valitus oli tullut vireille muutoksenhakulautakunnassa 4.3.2020. Asiat ratkaistaan niiden saapumisjärjestyksessä. Koska lautakunnassa oli ollut jonkin verran ruuhkaa, kantelijan asian käsittely oli voitu aloittaa vasta noin 7,5 viikon kuluttua asian vireille tulosta eli 27.4.2020, jolloin asia oli siirretty muutoksenhakulautakunnan notaarin valmisteltavaksi ja jolloin valmisteluvaihe oli myös päättynyt. Työ- ja elinkeinotoimisto oli pyytänyt kantelijalta lisäselvitystä 17.8.2020 ja antanut lisälausuntonsa 9.9.2020. Kela oli 15.9.2020 kuullut kantelijaa työ- ja elinkeinotoimiston lisälausunnosta. Kuulemisen vastineaika oli päättynyt 15.10.2020. Kerrotun sekä muutoksenhakulautakunnan kesällä 2020 noin 1,5 kuukautta kestäneen istuntotauon johdosta asia oli jaettu muutoksenhakulautakunnan esittelijälle 1.10.2020. Esittelijä oli tehnyt asiaan ratkaisuehdotuksen ja jättänyt asian muutoksenhakulautakunnan jaoston jäsenille ratkaistavaksi 15.1.2021.

Muutoksenhakulautakunnan mukaan asian käsittelyn esittelijävaiheessa voidaan arvioida kestäneen hieman normaalia pidempään. Tarkempaa selvitystä asian esittelyvaiheesta ei ole saatu, koska asian esitellyt lakimies on ollut selvitystä annettaessa virkavapaalla. Muutoksenhakulautakunta oli ratkaissut kantelijan asian 3.2.2021 ja päätös oli postitettu kantelijalle 9.2.2021.

Muutoksenhakulautakunnan ilmoittaman mukaan työmarkkinatukiasian keskimääräinen käsittelyaika oli vuonna 2020 ollut muutoksenhakulautakunnassa 260 päivää ja kantelijan asian käsittelyaika sen vireille tulosta päätöksen postittamiseen 342 päivää.

Kantelijan muutoksenhakulautakunnasta saamista käsittelyaika-arvioista lautakunta toteaa, että ne ovat aina suuntaa antavia, eikä käsittelyajan tarkka kesto yleensä ole esimerkiksi muutoksenhakulautakunnan puhelinpalvelun tiedossa.

Käsittelyajan kohtuullisuutta arvioitaessa suoritetaan kokonaisharkinta, jossa otetaan huomioon muun ohessa asian laatu, valittajan oma ja myös muiden asianosaisten käyttäytyminen sekä muutoksenhakuelimen toiminta asian käsittelyssä. Muutoksenhakulautakunnan selvityksensä mainitsevat seikat ovat sinällään saattaneet vaikuttaa asian käsittelyaikaan. Muutoksenhakuelin ei kuitenkaan voi pätevästi vedota ruuhkautuneeseen työtilanteeseen asian käsittelyn viipyessä, vaan sen on pyrittävä huolehtimaan siitä, että sillä on tehtävien asianmukaiseen hoitamiseen tarvittavat resurssit kulloisessakin tilanteessa.

Kantelijan asia on edellä kerrotuin tavoin otettu käsittelyyn vasta noin 7,5 viikon kuluttua asian vireille tulosta. Asian kokonaiskäsittelyaikaan suhteutettuna tätä ajanjaksoa, jonka aikana kantelijan asiaan ei ole kohdistunut muutoksenhakulautakunnassa toimenpiteitä, voidaan pitää

melko pitkänä. Edelleen loma-aikaan pidettävät istuntotauot ovat sillä tavoin toistuvia ja ennakoitavia tapahtumia, että muutoksenhakulautakunta on voinut toimintansa suunnittelussa ja myös kyseisen asian käsittelyssä niihin etukäteen varautua.

Asian kokonaiskäsittelyaika on poikennut verraten paljon kyseisen asiaryhmän keskimääräisestä käsittelyajasta muutoksenhakulautakunnassa. Muutoksenhakulautakunta ei ole antamassaan selvityksessä myöskään tuonut ilmi, että kantelijan asia olisi ollut laadultaan erityisen vaativa tai aineistoltaan laaja. Vaikka kantelijan valitusasian käsittelyssä on ollut vaiheita, joissa asian käsittelyn joutuisuus ei ole ollut kiinni muutoksenhakulautakunnan omasta menettelystä, ei kokonaisuutena arvioiden asiassa ole poikkeukselliselle käsittelyajalle esitetty hyväksyttäviä syitä. Näkemykseni mukaan asian käsittely muutoksenhakulautakunnassa on kerrotun perusteella aiheettomasti viivästynyt. Asian käsittelyyn kulunutta aikaa ei voida pitää kantelijan kannalta kohtuullisena.

Asian käsittelyn kestoa koskevien käsittelyaika-arvioiden antamista koskevilta osin minulla ei ole huomautettavaa muutoksenhakulautakunnan toimintaan eikä siten aihetta laillisuusvalvonnallisiin toimenpiteisiin.

Kantelija on tuonut esille hakeneensa muutosta sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan työmarkkinatukiasiassa antamaan päätökseen vakuutusosoikeudesta. Vakiintuneen käytännön mukaan oikeuskansleri ei pääsääntöisesti puutu toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa vireillä olevaan asiaan. Näin ollen kantelu ei muilta kuin edellä mainittua käsittelyn kestoa muutoksenhakulautakunnassa koskevilta osin anna aihetta toimenpiteisiin.

3 Toimenpide

Kiinnitän sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan huomiota perustuslaissa jokaiselle turvattuun oikeuteen saada asiansa käsiteltyksi ilman aiheetonta viivytystä.

Asia ei anna aihetta muihin toimenpiteisiin.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen

Petri Martikainen

Esittelijäneuvos

Tuula Karjalainen